Γιατί τόσο κακό και τόσοι κακοί γύρω μας; (Μέγας Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 6 Φεβρουαρίου, 2023

Γιατί; γιατί τόσος **πόλεμος** — κηρυγμένος κι ακήρυκτος — στη γη μας; Οι γενηές έρχονται και παρέρχονται, με την ελπίδα και το όραμα της ειρήνης· και φεύγουν από το προσκήνιο της ιστορίας με την πικρή γεύσι της απογοητεύσεως, διότι οι δυνάμεις του κακού μαίνονται και πολλές φορές πνίγουν την ανθρωπότητα στις αναθυμιάσεις του **μίσους**, στον ασίγαστο ορυμαγδό των πολέμων. Γιατί τόσο **κακό** γύρω μας και τόσοι **κακοί**;

Γιατί οι κακοί αφίνονται στην εξουσία τους, να ταλαιπωρούν την αγιότητα και την αλήθεια;
Επίκαιρη και συγκλονιστική μας έρχεται μια επιστολή από τον Θ΄ αιώνα· δεν δίνει συνταγές για λύσι του προβλήματος: η αξία της έγκειται στο ότι είναι μια ανάγλυφη απεικόνιση του φαινομένου, που μας προβληματίζει με την επανάληψί του στα έθνη. **Σύγκρουσις μεταξύ του κακού και του καλού**.
Την γράφει ένας από τούς σημαντικώτερους ανθρώπους του κόσμου. Στον στίβο της Αληθείας πρωταθλητής και Μάρτυς, όσον οι λίγοι εκλεκτοί της Ανθρωπότητος. Ο κόσμος της σοφίας, της επιστήμης, της ιεραποστολής σ' Ανατολή και Δύσι, τα Πανεπιστήμια, οι ιστορικοί, οι μελετητές, τον αναγνωρίζουν στην πρώτη γραμμή των κορυφαίων που χάραξαν ιστορία. Είναι ο **Μέγας Φώτιος, Πατριάρχης της Κωνσταντινουπόλεως**, που διεφύλαξε (Θ΄ αιών) την Αλήθεια στον κόσμο, απλή και ανόθευτη, όπως παρεδόθη από τον Θεάνθρωπο Λυτρωτή, στην αποκάλυψη της Αγίας Γραφής.

Πολλοί τον κρίνουν ως πολιτικό — και οι Δυτικοί τον κατέκριναν κατά κόρον — άλλοι τον βλέπουν ως εκκλησιαστικό ηγέτη και του φορτώνουν όλα τα δεινά που συνεκλόνισαν την εποχή του. Λίγοι γνωρίζουν ευρύτερα το ηθικόν του ύψος, το ηρωϊκό του μαρτύριο, στην δεινή πάλη που προκάλεσε στην Εκκλησία του Χριστού η Παπική Δύσις· με πρώτον και μέγα θύμα τον Άγιο Φώτιο, πρωταγωνιστή στην «μίαν, αγίαν, καθολικήν και αποστολικήν Εκκλησίαν» προκειμένου να διασωθή ο Θεόσδοτος υπερβατικός χαρακτήρας της.

Στην πάλη αυτή που σκηνοθέτησε «η Δυτική οφρύς», παρέσυρε και την Πολιτική του Βυζαντίου, η οποία προτίμησε — επί της εποχής του Βάρδα και του Βασιλείου Α΄ του

Μακεδώνος και Λέοντος ΣΤ΄ του σοφού — να θυσιάση τον Αρχιερέα, άσχετα αν με την τακτική της αυτή, ναυάγησε και η ίδια εν πολλοίς — χάριν ατομικών συμφερόντων.

Στην επιστολή, που ακολουθεί, φαίνεται καθαρά η «έμψυχος εικών» του Φωτίου, ο οποίος «εκτραγωδεί περιπαθώς τα δεινά», εν τούτοις δεν «καταράται» τους διώκτας, ούτε «αθυροστομεί αδικούμενος, αλλά των καιρών δείξας το χαλεπόν... την εις Θεόν πίστιν και ελπίδα μόνην προβάλλεται, των κακών απαλλαγήν· και... παραινεί δια προσευχών εξευμενίσαι τον Πλάστην τω πλάσματι» (Ι. Ν. Βαλέττας).

Προς τον Αρσένιον Μοναχόν,
Ιερέα και Ησυχαστήν1

Ήταν καιρός που μπορούσε κανείς να γράφη («καιρός του γράφειν»), όμως ακριβώς τώρα, είναι περίστασις σιωπής («νυν καιρός του σιγάν»)· τότε — που γράφαμε — πάνω σε ολόκληρη την πολιτεία ήταν χυμένη παντός είδους γαλήνη, **η υπόθεσις δε της αρετής, που τώρα περιπαίζεται, τότε εθαυμάζετο· και η ευσέβεια είχε την εξουσίαν — τότε· όσο για την αλήθεια (τώρα που σήκωσες άγκυρα κι έφυγες;) ήταν ελεύθερη και να λέγεται και να ακούγεται**· τότε... **ο δημόσιος βίος ετελούσε τα πανηγύρια του με κόσμιες (φρόνιμες) δημόσιες γιορτές** και επίστευαν τότε, ότι **φιλόσοφος βίος είναι το να αγωνιζόμεθα εντατικά να μιμηθούμε στην ζωή μας τους αγίους** ανθρώπους. Αυτόν τον βίον εθαύμαζαν και εζήλευαν (στην πολιτεία). Και ανεγνώριζε κανείς τότε τους ιερείς και τους Αρχιερείς, όχι τόσον από τα τελετουργικά σύμβολα, όσον από τα έργα (τα κατορθώματα), με τα οποία περιέλουζαν με φως (ακτινοβολούσαν) τους κατηχουμένους.

Τώρα όμως τι γράφω; θρήνους; αλλά ο συμπαθέστατος Ιερεμίας (ο προφήτης) μας επρόλαβε και τους έφτιαξε τους θρήνους. Διότι δεν είναι ανεκτότερα αυτά που παθαίνουμε τώρα, από εκείνα που εθρήνησεν ο Ιερεμίας. Αλλά στεναγμούς γράφω; και ποιοι και τι είδους στεναγμοί θα φθάσουν σε μια τόσο μεγάλη φόρα δυσκολιών (που μας βρήκαν); Το ποτάμι των δακρύων, το ξέρανε στις πηγές του, το ένα πάθημα που μας ήλθε πάνω στο άλλο που καταφθάνει. **Βεβηλώνονται τα άγια, τα ιερά τσαλαπατήθηκαν, το πανάγιον Πνεύμα** (ω χείλη βέβηλα και σκέψεις βεβηλότερες!) ωσάν να είναι κάτι που το μαζέψανε από τα τρίστρατα, **δυσφημείται και διασύρεται**. Η έρημος και τα όρη και οι σπηλιές και τα πέρατα της γης μόλις που διασώζουν τους ιερείς του Θεού και τους Αρχιερείς, όσους δεν επρόλαβαν να βασανίσουν σε πικρές φυλακές και εξορίες, έξω από τα σύνορά μας. Και ακόμη δεν

αναφέρω τα άλλα, διότι ο φόβος που κρέμεται πάνω μας απειλητικός, δεν επιτρέπει να κλάψω πικρά αυτά που μας σφίγγουν από παντού (μέσα σε τόσο μεγάλες συμφορές το κλάμα θάταν η μόνη μας παρηγοριά).

Αυτά γράφω, αλλά τα γνωρίζεις κι από όσα βλέπεις και όσα ακούς. Όμως καθώς συμπάσχω με τον Χριστόν και με αυτήν την πείραν, έχω τι να σου γράψω.

Στάσου ενώπιον του Θεού και προσπάθησε να εξευμενίσης τον Πλάστη απέναντι του πλάσματός Του. Σήκωνε τα «όσια» χέρια σου, προτείνοντας ως «ικετήριον κλάδον» τις δικές Του παλάμες που άπλωσε στον Σταυρό, τα καρφιά, την λόγχη, το αίμα, τον θάνατο, τον τάφο, με τα οποία σωθήκαμε. Έχεις τα μέσα με τα οποία θα παρακαλέσης επίμονα τον εύσπλαχνο Θεό: έχεις να αναφέρης την βαρύτητα των διωγμών: το ανυποχώρητον φρόνημα αυτών που διώκονται για την ευσέβεια, τους πιστούς που σπαράσσονται σαν πρόβατα, τους ποιμένες της Εκκλησίας — και υπάρχουν μερικοί που δεν γνωρίζομε σε ποιο σημείον της γης ευρίσκονται· αλλοίμονον! Έχεις να παρουσιάσης την Εκκλησία του Θεού κατακομματιασμένη και διασκορπισμένη, διότι την μοιράζει στα δύο από την μια μεριά ο φόβος του Θεού κι από την άλλην ο φόβος ο ανθρώπινος, γιατί βέβαια δεν είναι δυνατόν να διαψευσθή ο θείος χρησμός: «το μεν πνεύμα πρόθυμον, η δε σαρξ ασθενής».

Αυτά να προβάλης στην προσευχή σου. Αλλά συ ξέρεις αυτά που θα λες **για να επιτύχης την ευμένεια (του Κυρίου)**. Διότι όσοι έχουν «καρδίαν καθαράν», επειδή βλέπουν το Θεό, όσον είναι δυνατόν να τον ιδή άνθρωπος, αυτοί περισσότερο από τους άλλους γνωρίζουν εκείνα με τα οποία ο Θεός εξευμενίζεται. Ως μεσίτην στην προσευχή σου παρακάλεσε την Μητέρα του Κυρίου και Παρθένον. Παρουσίασέ της με δυνατή ικεσία την **ασθένειαν της ανθρώπινης φύσεώς μας**, την μακράν και ανεκδιήγητον τραγωδίαν μας, η ίδια βέβαια γνωρίζει να συμπαθή ως άνθρωπος τον άνθρωπον (άνθρωπος και αυτή).

Να παραλάβης μαζί στις ικεσίες σου και τον χορόν των Μαρτύρων, διότι αυτοί έχουν παρρησία να βοηθούν τους πάσχοντες δια τον Χριστόν, από όσα και εκείνοι έπαθαν υπέρ του Χριστού. Και η συμμετοχή στα πάθη αυτά καθ’ εαυτά, είναι παράκλησις προς βοήθειαν των πασχόντων. Από παντού είναι εύκολα τα θέματα προς την πρεσβείαν (ενώπιον του Θεού). **Η ικεσία είναι εύελπις**. Ένα μόνον πράγμα έχει ανάγκη. Την **πυκνή προσευχήν σου** και την **επίμονη δέησή σου**.

---

1. Επιστολή Μεγάλου Φωτίου· Αρσενίω Μοναχώ, πρεσβυτέρω και Ησυχαστή. Εις την έκδοσιν Ι. Ν. Βαλέττα υπ. αρ. ΡΕ΄- 105 (σελ. 427) — Εις την έκδοσιν Λειψίας.

(Από το περιοδικό: «Η δράση μας», τεύχος Φεβρουαρίου 2004)

(Πηγή ψηφ. κειμένου: orp.gr*)*